HAGGADAH SHEL PESACH

- Påskeberetningen

1. INTRODUKSJON

Leder: Velkommen til påskemåltid – til et av verdens eldste og mest kjente bordfellesskap. Velkommen til en fellesskapsopplevelse der vi får gripe de lange linjene i frelseshistorien.

Jesus og disiplene var skjærtorsdag samlet til påskemåltid i Jerusalem. De feiret måltidet etter den orden som det jødiske folk gjennom generasjoner før dem hadde fulgt. I denne frihetsfesten var det at Jesus tok brødet og vinen og innstiftet nattverden. Han gav påskefeiringen et nytt innhold. Ved sin død og oppstandelse etablerte han et nytt paktsfellesskap – et fellesskap der også vi er blitt innlemmet.

Vi er samlet for å feire et kristent påskemåltid i bibelsk/jødisk tradisjon. Vi skal minne hverandre om frelsesverket. Gjennom ord og handling, og gjennom smak, lukt, hørsel og syn skal vi fortelle historien om vår frelse.

Jeg skal lede måltider og mine replikker er merket "Leder:" - A. B. og C. står for tekstleserne. Der det står "Alle:" og "Sang:" deltar alle sammen.
Vi skal begynne med å synge "en sang ved festreisene". (Salme 120-134)

Sang: Jeg løfter mine øyne opp til fjellene (Salme 121)

2. FØRSTE BEGER - LIVETS BEGER – FYLLES (Mengde: Litt mer enn en god munnfull)

3. TEKSTLESNING A. Salme 114,1-4. B. Salme 114,5-8.

4. KIDDUSH - HELLIGELSE

Leder: Denne påsken skal vi minnes at Gud har fridd oss ut av syndens, dødens og den ondes makt ved Jesu Messias' død og oppstandelse, slik Han også frelste og befridde Israels folk fra slavekår i Egypt. Den gang slaktet folket sine påskelam. De strøk blodet på dørkarmene, og Gud sparte deres hus og ledet dem ut av trelldommen.

Jesus Messias er vårt evige påskelam, ofret en gang for alle. Tegnet med hans blod er vi trygge imot Guds straffende vrede og den ondes hærer. Han førte oss fra døden til livet, fra trelldom til å tjene ham i frihet. Og vi ser frem til at han kommer igjen og forløser sitt folk og fører oss inn i sitt evige rike. La oss alle be…

Alle: Velsignet være du, Herre vår Gud, Universets konge, som har gitt oss denne dagen der vi feirer de usyrede brøds høytid, en frihetsfest, en hellig samling, til minne om utfrielsen fra Egypt, og til minne om at Jesus Messias døde for oss, og at hans blod ble utøst for vår skyld. – Velsignet være du, Herre vår Gud, Universets konge, som ved den korsfestede og oppstandne Jesus Messias har gitt oss livet, holder oss oppe og gir oss evig liv i ham.

5. FØRSTE BEGER - LIVETS BEGER – DRIKKES

Alle: Velsignet være du, Herre vår Gud, universets Konge, som skaper vintreets frukt!
Leder: Dette er livets beger. Derfor sier vi:
Alle: For livet! (L'Chaim!)

6. KARPAS – PERSILLE (Karpos = frukt/grøde)

C: 1 Kor 10,1-4.

Alle: (Tar en persillekvast, og sier)
Velsignet være du, Herre vår Gud, Universets konge, som skaper jordens grøde!

Alle dypper persillekvasten i saltvann og spiser den.

Leder: Vi dypper persille i salt vann og minnes Israels tårer i Egypt og Jesu Kristi lidelse. Slik Israel gikk gjennom Sivhavet, gikk Jesus gjennom trengsler og dødsrikets dyp til oppstandelsens land. Gjennom dåpens vann fører han oss sammen med seg igjennom til livet i sitt gode land.

7. AFIKOMANEN LEGGES BORT

Leder: (tar det midterste matza og sier)
Dette er trengslenes brød som våre fedre åt i Egypt, og som Jesus åt den siste kvelden før han led. La enhver som hungrer, komme og ete. La enhver som er i nød, komme og ta del i denne påskefesten. Dette året er vi her. Neste år i den kommende verden, det nye Jerusalem.

-> Det midterste matza brytes i to, og den ene halvparten legges bort til "ettermåltid" (Afikoman). Hvis det er barn med på festen kan de gjemme afikomanen, og det vanker premie til den som klarer å fremskaffe den etter middagen. Afikomanen er brødet som senere brukes under nattverden.

8. ANDRE BEGER – FRELSENS BEGER – FYLLES

9. MA NISHTANA? – HVORDAN ER DENNE KVELDEN ANNERLEDES?

Leder: Under det jødiske påskemåltidet pleier den yngste å synge "Ma nishtana?". Sangen gir fire svar på hvordan påskekvelden er annerledes enn alle andre. Flere barn kan også synge den sammen, eller sangen kan synges av alle.

Sang:
Ma nishtana halaila haze mikol haleilot, mikol haleilot?

1. Shebechol haleilot anu ochlin chametz umatza, chametz umatza.
/:Halaila haze, halaila haze kulo matza. :/x2

2. Shebechol haleilot anu ochlin she'ar yerakot, she'ar yerakot.
/:Halaila haze, halaila haze kulo maror. :/x2

3. Shebechol haleilot en anu matbilin afilu paam achat, afilu paam achat.
/:Halaila haze, halaila haze shetei pe'amim. :/x2

4. Shebechol haleilot anu ochlin bein yoshvin uvein mesubin, bein yoshvin uvein mesubin.
/:Halaila haze, halaila haze kulanu mesubin. :/x2

C: Hva skiller denne kvelden fra alle andre kvelder?
- Alle andre kvelder spiser vi syret eller usyret brød, men denne kvelden kun usyret brød.
- Alle andre kvelder spiser vi alle slags urter, men denne kvelden kun bitre urter.
- Alle andre kvelder dypper vi ikke så mye som én gang, men denne kvelder dypper vi to ganger. (persille dyppes i saltvann og bitre urter i mursteinsdeig)
- Alle andre kvelder sitter vi oppreist eller lent til siden når vi spiser, men denne kvelden lener vi oss alle til siden. (jfr. Oldtidens skikk med å ligge til bords som et tegn på frihet)

Leder: Vi var Faraos treller i Egypt, men Herren vår Gud førte oss med mektig hånd ut av fangenskapet. Når vi i kveld spiser usyret brød og bitre urter, når vi dypper i fatet og lener oss til siden, skal det hjelpe oss å minnes utfrielsen fra Egypt og Jesu trengsels vei en annen påske. La oss høre beretningen om utfrielsen fra Egypt.

10. HAGGADAH – BERETNINGEN OM UTFRIELSEN

A. 2 Mos 12,3, 5, 8, 14-15.
B: 2 Mos 12,21-28, 37, 42.

Leder: Vi markerer de ti plagene i Egypt ved å dyppe fingeren i frelsens beger og så på en serviett eller lignende. Med dette viser vi omtanke med dem som ble rammet av plagene.
Alle: Blod
Frosker
Lus
Klegg
Pest
Verkebyller
Hagl
Gresshopper
Mørke
Den førstefødtes død.

C. 2 Mos 14,5, 9-14.

Sang:
Herren skal stride for dere. Herren skal stride for dere.
Og dere skal være stille for ham, stille for ham, stille for ham. (2 Mos 14,14)

A. 2 Mos 14,19-25. B. 2 Mos 14,26-31.

JESU LIDELSE

Leder: I hvert slektsledd skal hver og en tenke at jeg selv ble befridd fra trelldom og slaveri. For Ordet sier: Den dagen skal du si til din sønn: ”Dette er til minne om det Herren gjorde for meg da jeg dro ut av Egypt“ (2 Mos 13,8). Han som berget Israel fra slaveri i Egypt, frelste oss en annen påske fra syndens trelldom, så også vi kunne si til våre barn: ”Dette er til minne om det Herren gjorde for meg da han frelste meg på Golgata og banet vei for meg slik at jeg kan arve evig liv.“ La oss nå høre beretningen om hvordan Jesus ble slaktet som påskelam, at han sto opp fra død til liv, og at Gud gjennom Messias vil føre oss til sitt gode land.

A. Joh 19,17-22.

Sang:
Were you there when they crucified my Lord?
Were you there when they crucified my Lord?
O-o-o-oh… Sometimes it causes me to tremble, tremble, tremble,
Were you there when they crucified my Lord?

Were you there when they nailed him to the tree?
Were you there when they nailed him to the tree?
O-o-o-oh… Sometimes it causes me to tremble, tremble, tremble,
Were you there when they nailed him to the tree?

Were you there when they laid him in the tomb?
Were you there when they laid him in the tomb?
O-o-o-oh… Sometimes it causes me to tremble, tremble, tremble,
Were you there when they laid him in the tomb?

B: Joh 19,28-37. A: Mark 16,1-8.

Leder: Om og om igjen vil vi takke Den allmektige: Han førte oss ut av Egypt. Han skilte sjøen for oss. I førti år sørget han for oss i ørkenen, gav oss manna og ledet oss inn i Israels land. Ja, mer enn det! Han sendte sin enbårne sønn, Jesus Messias, for å sone våre synder ved sin død på korset, og gi oss del og liv i sitt evige kongerike ved sin oppstandelse!

Sang:
Du er den høyeste over hele jorden

11. PESACH – MATZA – MAROR - (påskelam – usyret brød – bitre urter)

Leder: På påskebordet har vi en lammeknoke, usyret brød og bitre urter, for å minnes Herrens ord til Israel: ”Dere skal steke påskelammet på ilden og spise det med usyret brød og bitre urter” (2 Mos 12,8). Disse tre symbolrettene anbefales det å vie ekstra mye oppmerksomhet.

Lammeknoken minner oss om påskelammet som våre fedre slaktet i Egypt. Lammets blod ble smurt på dørstolpene. På grunn av blodet gikk den Ene og Hellige forbi israelittenes hus (Navnet Pesach/passover = å gå forbi). Siden førte han folket ut av slaveriet. Lammeknoken minner oss også om at Jesus er det evige påskelam sendt av Gud. Det var om han døperen Johannes sa: ”Se, der er Guds lam, som bærer verdens synd” (Joh 1,29)

Matza, det usyrede brød, er trengslenes brød som minner oss om våre fedres trengsler i Egypt. Da de ble befridd fra slaveriet, brakte de usyret brød med seg (2 Mos 12,39).
Vi har brutt det midterste av de usyrede brød og gjemt det i et klede. Jesus sa ”Jeg er livets brød.“ Jesu fysiske liv ble brutt og hans legeme lagt i et linklede i graven – for vår skyld.

Maror, de bitre urter, minner oss om hvordan egypterne forbitret israelittenes liv med slaveri og hardt arbeid (2 Mos 1,13-14). De minner oss også om den bitre kval Jesus led ved sin død på korset – for vår skyld.

Derfor skylder vi i dag å prise, lovsynge og tilbe Ham som gjorde alle disse under, for våre fedre og for oss. Ved Jesus Messias og Den Hellige Ånd som Han har sendt, har Herren brakt oss -

Leder:	Fra slaveri	Alle:	til frihet,
	fra fortvilelse		til glede,
	fra sorg		til fest,
	fra mørke		til stort lys,
	fra trelldom		til full forløsning.

Leder: La oss derfor, slik Jesus gjorde det den siste kvelden han var sammen med sine disipler, stemme i Lovsangen. (Mark 14,26 – Salme 113-118)
Alle: Halleluja!

12. HALLEL - LOVSANGEN

-> Her synges en eller flere lovsanger etter eget ønske.
En kan en også for eksempel lese utdrag fra Salme 113-118 og Salme 136 i veksel.

13. ANDRE BEGER – FRELSENS BEGER – DRIKKES

Alle: Velsignet være du, Herre vår Gud, universets Konge, som skaper vintreets frukt.
Leder: Dette er Frelsens beger. Derfor sier vi:
Alle: For vår frelse!

14. MÅLTIDET

Matza – Usyret brød
Det øverste matza brytes og gis til alle, som løfter hvert sitt stykke og sier:
Velsignet være du, Herre vår Gud, Universets konge, som gir oss brød fra din jord!
Velsignet være du, Herre vår Gud, Universets konge, som har helliget oss ved Jesu død og oppstandelse, og som lar oss feire denne usyrede brøds fest!
Alle spiser sitt stykke matza.

Matza og Maror – Usyret brød og bitre urter #1
Alle tar bitre urter #1 mellom to stykker matza (av det nederste matza) og sier:
Velsignet være du, Herre vår Gud, Universets konge, som lar ditt folk ete bitre urter, som et tegn på de trengsler Kristi kirke fortsatt skal bære, og som vi bærer sammen med våre lidende søsken!
Alle spiser usyret brød og bitre urter #1.
Chazeret – Bitre urter #2
Alle tar bitre urter #2 og sier:
Velsignet være du, Herre vår Gud, Universets konge, som berget Israel ut av bitre slavekår, og som lot Jesus gå lidelsens bitre vei for oss alle!
Alle spiser bitre urter #2

Charoset – Mursteinsdeig
Leder: La oss minnes teglarbeidet israelittene gjorde i Egypt.
C: 2 Mos 1,11-14.
Alle spiser mursteinsdeig sammen med matza (av det nederste eller øverste matza).

Egg (symboliserer høytidsofringen i tempelet)
Alle spiser hver sitt stykke egg.

15. HOVEDRETT OG DESSERT

-> Afikomanen tas frem etter måltidet. Hvis barna har gjemt den, får de en liten premie for å levere den tilbake.

Leder: Tidlig under påskemåltidet brøt vi det midterste av de usyrede brød, og det ble gjemt i et klede. Jesus sa: "Jeg er livets brød" (Joh 6,35+48). Jesu fysiske liv ble brutt, og hans kropp lagt i et linklede i graven – for vår skyld.

16. NATTVERD

Leder: Da Jesus feiret påske med sine nærmeste innledet han festen med å si "Jeg har lengtet inderlig etter å holde dette påskemåltidet med dere". Det er en som også i dag lengter inderlig etter fellesskap med sine. Dette fellesskapet skal vi få erfare helt konkret når vi nå skal feire nettverd sammen. Herren dekker bordet for oss – Han sier: Kom for alt er ferdig.

17. TREDJE BEGER – VELSIGNELSENS BEGER – FYLLES

Sang:
Ære til Guds Lam

C: Velsignelsens beger som vi velsigner, gir det oss ikke del i Kristi blod? Brødet som vi bryter, gir det oss ikke del i Kristi legeme? Fordi det er ett brød, er vi alle ett legeme. For vi har alle del i det ene brød (1 Kor 10,16-17).

Innstiftelsesordene
Leder: Vår Herre Jesus Kristus i den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det, gav disiplene og sa: Ta dette og et det. Dette er mitt legeme som gis for dere. Gjør dette til minne om meg. Likeså tok han kalken etter måltidet, takket, gav dem og sa: Drikk alle av den. Denne kalk er den nye pakt i mitt blod som utøses for dere til syndenes forlatelse. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg. (1 Kor 11,23-26).

Fadervår
Alle: Fader vår, du som er i himmelen!
La ditt navn holdes hellig.
La ditt rike komme.
La din vilje skje på jorden som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød.
Forlat oss vår skyld, som vi òg forlater våre skyldnere.
Led oss ikke inn i fristelse, men frels oss fra det onde.
For riket er ditt, og makten og æren i evighet.
Amen.

Nattverdbønn (hentet fra Didache 9):
Leder: (Først for kalken) Vi takker deg, vår Far, for din tjener Davids hellige vintre, som du har latt oss kjenne gjennom din tjener Jesus.
Alle: Deg være ære i evighet!
Leder: (Dernest for brødet) Vi takker deg, vår Far, for livet og kunnskapen som du har latt oss kjenne gjennom din tjener Jesus.
Alle: Deg være ære i evighet!
Leder: Likesom dette brutte brød en gang var spredt ut over åsene, men er blitt samlet og gjort til ett, så la din menighet samles fra jordens ender inn i ditt rike.
Alle: For din er æren og makten ved Jesus Kristus i evighet!
Leder: Kom, Hellig Ånd, over disse dine gaver!

Brød sendes rundt, og vi sier til sidemannen: ”Kristi legeme, gitt for deg!“

18. TREDJE BEGER – VELSIGNELSEN BEGER – DRIKKES

Leder: La oss drikke det tredje beger, nattverdens beger, som er Kristi blod, utøst for oss.
Alle: Velsignet være du, Herre vår Gud, universets Konge, som skaper vintreets frukt.
Leder: Dette er velsignelsens beger. Derfor sier vi:
Alle: For velsignelsen!

Takkebønn (Hentet fra Didache 10):
Leder: Vi takker deg, hellige Far, for ditt hellige navn, som du har latt bo i våre hjerter, og for kunnskapen, troen og udødeligheten som du har latt oss kjenne gjennom din tjener Jesus.
Alle: Deg være ære i evighet!
Leder: Allhærs Gud, du har skapt alt for ditt navns skyld, og du har gitt menneskene mat og drikke til å glede seg ved, for at de skulle takke deg. Men oss har du i nåde gitt åndelig mat og drikke og evig liv ved din tjener. Vi takker deg for din makt og velde.
Alle: Deg være ære i evighet!

AVSLUTNING

19. FJERDE BEGER – HÅPETS BEGER – FYLLES

Leder: Da Jesus innstiftet nattverden, sa han til disiplene, ”Fra nå av skal jeg ikke drikke av denne vintreets frukt før den dag jeg drikker den ny sammen med dere i min Fars rike.” (Matt 26,29)

SANG / ORDET FRITT

Leder: Vi nærmer oss slutten av påskemåltidet. Vi har i fellesskap opplevd at vi som etterfølgere av Kristus er tett koblet sammen med de som har levd med Gud før oss. Da Gud ledet Israel ut av Egypt frelste han oss. Det som skjedde på korset skjedde for oss. Vi lever ikke alene. Vi er gitt til hverandre. Og vi lever ikke uten fortid. Vi har dype røtter bakover i historien. Guds historie med oss. Dette er en flott anledning til dele med hverandre – en god mulighet til å oppmuntre hverandre og til å minne hverandre om Håpet vi eier!

-> Det synges tilbedelsessanger og ordet er fritt.

20. SLUTNINGSBØNN - (Hentet fra Didache 10 og Joh.åp 22,20-21)

Leder: Jesus Messias, han som er den første og den siste, alfa og omega, sier til oss, ”Ja, jeg kommer snart.”
Alle: Herre Gud, kom i hu din kirke på jorden, så du frir den ut fra alt ondt og gjør den fullkommen i din kjærlighet! Samle den kirke du har helliget fra de fire verdenshjørner og inn i ditt rike som du har beredt for den! Må nåden komme og denne verden forgå.
Leder: Hosianna, Davids Gud! Den som er hellig, han komme! Den som ikke er det, han vende om! Marana ta! Kom, Herre Jesus!
Alle: Ja, kom, Herre Jesus! Amen.
Leder: Må vår Herre Jesu Kristi nåde være med dere alle!

Leder: La oss drikke det fjerde beger, håpets beger, mens vi tenker på det håp vi har om oppstandelse og evig liv gjennom vår Herre Jesus Messias.

21. FJERDE BEGER – HÅPETS BEGER – DRIKKES

Alle: Velsignet være du, Herre vår Gud, universets Konge, som skaper vintreets frukt.
Leder: Dette er håpets beger. Derfor sier vi:
Alle: For vårt håp!

Leder: I år feirer vi påske her – neste år i det nye Jerusalem!

22. VELSIGNELSEN

Sang: (Alle reiser seg)

Den Norske Israelsmisjon

Brød & Vin

Denne liturgien for påskemåltid er utgitt av Den Norske Israelsmisjon. Brød og Vin ble utviklet som en samproduksjon mellom return2sender og Storsalen Menighet påsken 2009. Opplegget bygger delvis på tidligere utgitte liturgier utviklet av Ole Christian Kvarme (Åtte dager i Jerusalem), Torleif Elgvin (Frikirkens Studiesenter) og Den Norske Israelsmisjon.